

Eviran vastauksia Keskustan eduskuntaryhmän ratkaisuesitykseen (202) sääntelyn ja byrokratian purkamiseksi

Eviran vastauksia Keskustan eduskuntaryhmän ratkaisuesityksiin (202) sääntelyn ja byrokratian purkamiseksi

1) Hygieniapassia vaaditaan henkilöiltä, jotka työskentelevät elintarvikkeiden kanssa. Valvontaviranomaisten tulkinnat hygieniapassin suhteen vaihtelevat ja passia on vaadittu jopa yksittäisissä talkootapahtumissa. Tehdään valvontaviranomaisille paremmat ohjeet siten, että he noudattavat asetusta, eivätkä vaadi hygieniapassia silloin, kun se ei ole tarpeen. Eviran kotisivuille tulee laittaa selkeät ohjeet.

Vastaus:

Hygieniapassia ei vaadita kaikilta elintarvikkeita käsitteleviltä henkilöiltä. Elintarvikelain (23/2006) 27 §:n 2 momentti) mukaan hygieniapassi vaaditaan vain henkilöiltä, joka työskentelee elintarvikehuoneistossa ja käsittelee pakkaamattomia helposti pilaantuvia elintarvikkeita. Hygieniapassi vaaditaan viimeistään siinä vaiheessa, kun edellä mainittua työtä tulee täyteen kolme kuukautta.

Valvontaviranomaisia on ohjeistettu asiasta seuraavalla tavalla jo nyt:

- Eviran internetsivu <https://www.evira.fi/elintarvikkeet/hygieniapassi/>, josta löytyy laajasti tietoa hygieniapassista, sitä koskevasta lainsäädännöstä ja Eviran määräyksestä sekä hygieniapassiin liittyvistä vaatimuksista ja helpotuksista. Sivulla on myös tietoa mm. elintarvikevalvontaviranomaisille ja elintarvikealan toimijoille.
- Eviran taulukko (päivitetty 5.7.2016) ”Pakkaamattoman helposti pilaantuvan elintarvikkeen käsittely elintarvikehuoneistossa: vaaditaanko työntekijältä osaamistodistus, terveydentilan selvitys tai suojavaatetus?” löytyy Eviran internetsivuilta <https://www.evira.fi/elintarvikkeet/hygieniapassi/> ja <https://www.evira.fi/elintarvikkeet/valmistus-ja-myynti/elintarvikealan-toiminta/pakkaamattoman-helposti-pilaantuvan-elintarvikkeen-kasittely/>. Evira on tehnyt linjaukset taulukkoon yhteistyössä maaja metsätalousministeriön (MMM) ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa. Tähän taulukkoon on jo tehty kevennyksiä hygieniapassivaatimukselle. Taulukosta on tiedotettu elintarvikevalvontaviranomaisia heille tarkoitetun viranomaisverkon (Eviranet) kautta.
- Eviran ohje elintarvikehuoneiston riskiperusteisesta valvonnasta (16044/1) löytyy Eviran internetsivulta <https://www.evira.fi/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/elintarvikehuoneistot/>. Ohje on tarkoitettu elintarvikevalvontaviranomaisille ja siinä on ohjeet siitä, keneltä vaaditaan hygieniapassi ja mitä elintarvikealan toimijalta vaaditaan.
- Eviran Oiva-ohjeet <https://www.oivahymy.fi/portal/fi/>. Nämä ohjeet on osoitettu elintarvikevalvontaviranomaisille elintarvikehuoneistojen valvontaa varten. Ohje nro 4.6 on nimeltään ”Hygieniosaamisen todentaminen”.
- Evira palvelee asiakkaita hygieniapassiin liittyvissä kysymyksissä asiakaspalvelusähköpostissa hygieniapassi@evira.fi sekä palvelupuhelimessa 029 5300 402 tiistaisin klo 9-12.

Evira ottaa huomioon saamansa palautteen kehittäessään ja päivittäessään hygieniapassiin liittyviä internet-sivuja, edellä mainittua taulukkoa sekä ohjeitaan.

36) Toimitiloihin ja toimintaan liittyviä lupakäytäntöjä tulee keventää kausiyrittäjyydessä. Ongelma vallitsee erityisesti elintarvike- ja matkailualalla. Kausiyrittäjyys tulee sallia nykyisenlaisessa toimitilassa, jossa on huomioitu turvallisuusmääräykset. Siirrytään tässäkin ilmoitusmenettelyjen piiriin.

Vastaus:

Kausiyrittäjyyteen liittyen on tehty ohjeistusta paikallisviranomaisten, yritysten ja neuvojien käyttöön:

<http://www.aitojamakuja.fi/suoramyynti/>

http://www.aitojamakuja.fi/suoramyynti/esite_Aitoja_makuja_vahariskiset.pdf

Pääsääntöisesti elintarvikehuoneistoilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos toiminnan luonne on elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäistä ja elintarvikealan toiminta tapahtuu muun elinkeinotoiminnan yhteydessä, toimintaa harjoittaa yksityinen henkilö tai toimintaa ei voida pitää elinkeinon harjoittamisena (esim. yhdistysten toiminta). Toiminnan ammattimaisuuden arviointiin on vuonna 2016 otettu sama linja kuin verottajallakin, ts. toimintaa ei pidetä ammattimaisena, jos siihen liittyvä myynti on alle 10 000 euroa vuodessa. Tämän euronääräisen arvon käyttöönoton tarkoituksena on ollut linjata asiaa elintarvikealalla selkeämmin ja yhtenäisemmin. Kokeiluluonteinen elintarvikkeiden valmistus ja myynti on helpompaa, kun siitä ei tarvitse tehdä elintarvikehuoneistoilmoitusta. Toiminnasta olisi käytännössä tehtävä ilmoitus vasta sitten, kun se on osoittautunut kannattavaksi. Nämä helpotukset koskevat kuitenkin vain elintarviketurvallisuusriskeiltään vähärisistä toimintaa.

Silloin kun toiminnasta on tehtävä elintarvikehuoneistoilmoitus, toiminnan kausiluonteisuus on huomioitu elintarvikehuoneistojen tarkastustiheydessä. Jos elintarvikehuoneisto on toiminnassa alle 3 kk vuodessa, se tarkastetaan toiminnasta riippumatta kerran kolmessa vuodessa. Vastaavasti, jos kysymyksessä on hyväksytty laitos, tarkastustiheys alle 3 kk vuodessa toimivissa laitoksissa on kerran vuodessa.

Kausiyrittäjyyteen liittyvät näkökohdat on tarkoitus arvioida MMM:ssä vireillä olevassa elintarvikelain kokonaisuudistuksessa.

47) Pk-yrityksille tulisi saada yksi raportointiluukku, jossa tieto luovutettaisiin yrittäjän oman luovutus päätöksen mukaisesti eri viranomaisille.

Vastaus:

Tahtotila siitä, että maa- ja elintarviketalouden sektorilla olisi käytössään toimivat, keskenään keskustelevat ja helppokäyttöiset tietojärjestelmät ja sähköinen asiointimahdollisuus, on yhteinen toimialan viranomaisille ja toimijoille. Tietojärjestelmiä ja niiden yhteiskäytettävyyttä sekä sähköistä asiointia kehitetään MMM:n hallinnonalalla erityisesti toimijoiden lähtökohdista, huomioiden paitsi toiminnan sujuvuuden myös toimijoiden oikeusturvavaatimukset. Tässä työssä viranomaisilla ovat reunaehtoina lainsäädännön ja tekniikan sallimat mahdollisuudet sekä haasteena niiden käytettävissä olevat rajalliset resurssit, mikä hidastaa kehittämistyötä ja digitalisaation hyödyntämistä. Yhteistä näkemystä tähän kehittämiseen tarvitaan myös viranomaisjärjestelmien ulkopuolella olevien järjestelmien toimittajilta.

Evirassa sähköistä asiointia kehitetään toiminnan keskeisissä tietojärjestelmissä ja rekistereissä, mm. eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterissä sekä Eviran laboratorio- ja valvontajärjestelmä Elmassa. Täydentävien ehtojen valvonnassa aluehallintoviranomaiset (AVIt) käyttävät Eliteä ja ELY-keskukset ”Tukisovellusta” tallennuksissaan. Tavoitteena on saada aikaan vuonna 2018 uusi täydentävien ehtojen sovellus, jota kaikki täydentävien ehtojen valvontaa tekevät voisivat käyttää.

52) Ruokahävikin vähentämiseksi laitoskeittiöillä tulisi olla oikeus myydä ylijäänyttä ruokaa pientä korvausta vastaan, esim. koulun/päiväkodin/vanhainkodin henkilökunnalle.

Vastaus:

Laitoskeittiöstä voidaan myydä ylijäämäruokaa. Asetusta ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (1367/2011) on joulukuussa 2014 muutettu (1119/2014) vuoden 2015 alusta lukien siten, että tarjolla ollutta ruokaa ei tarvitse hävittää, jos asianmukaisista lämpötiloista on huolehdittu. Eviran ruoka-apuohjeessa (16035/1) on sivulla 4 ohjeistettu pakkaamattomien elintarvikkeiden luovuttamisesta esim. henkilökunnalle. Linkki ohjeeseen:

https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/elintarvikehuoneistot/ruoka-apuohje_16035_2013.pdf

53) Ravintola-alan valvonnassa viranomaiselta tulisi jatkossa löytyä yrityksen perustiedot, jolloin tarkastuskäynneillä voitaisiin keskittyä paremmin oleelliseen papereiden pyörittämisen sijaan.

Vastaus:

Kysymyksestä ei käy ilmi liittyykö tämä ongelma ravintolan elintarvikevalvontaan vai muuhun ravintolassa suoritettavaan valvontaan. Kunnallisella elintarvikevalvontaa suorittavalla tarkastajalla on ravintolan perustiedot sillä tarkkuudella, jolla toimija on ne valvontaviranomaiselle ilmoittanut. Elintarvikevalvontaa suorittava tarkastaja, esim. terveystarkastaja, perehtyy ennen tarkastusta tarkastettavan kohteen tietoihin ja edelisiin tarkastuskertomuksiin. Tarkastuksella keskitytään ensisijaisesti yrityksen käytännön toimintaan, mutta valvontaan sisältyy myös asioita, jotka edellyttävät omavalvonnan ja siihen liittyvän kirjanpidon tarkastamista. Tarkastuksella voi lisäksi tulla ilmi muuttuneita olosuhteita johtuen esimerkiksi yrityksen toiminnan muutoksesta tai toimijan vaihtumisesta.

Kysymyksessä viitattuja ongelmia pyritään poistamaan myös tietojärjestelmäkehityksen myötä. Elintarvikevalvonnan tietojärjestelmän (KUTI) rakentaminen on loppusuoralla. Elintarvikehuoneistojen ja niitä koskevan valvontatiedon jatkoksi on KUTI-hankkeessa valmistunut tänä vuonna alkutuotannon osio (kohteet ja valvonnan tiedot) ja vuodenvaihteessa 2016-2017 valmistuu viimeinen iso kokonaisuus, eli elintarvikenäytteitä ja niiden analysointituloksia koskeva osio. KUTI-järjestelmä on osaltaan perustana ns. VATI-järjestelmälle (ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä), jonka yhtenä tavoitteena on tuottaa kaikille elintarvikeketjun viranomaisille yhdenmukainen käyttöliittymä yhteiseen valtakunnalliseen tietojärjestelmään, ja samalla yhtenäiset toimintatavat eri valvontaviranomaisille.

55) Kalalaitoksen vuosittaisen tarkastuksen osalta voitaisiin siirtyä vähintään viiden vuoden välein tehtävään tarkastukseen, kun ongelmia ei ole ilmennyt. Pieniä alle viiden tonnin laitoksia tarkastettaisiin riskiperusteisesti, jolloin käyttöönottotarkastus ja omavalvonta riittäisivät useammassa tapauksissa.

Vastaus:

Laitosten tarkastustiheys perustuu riskinarviointiin. Riskin suuruutta arvioitaessa otetaan ensisijaisesti huomioon toiminnan luonne ja sen laajuus. Lisäksi valvontahistoria vaikuttaa siihen, miten usein valvontaviranomainen kohdistaa laitokseen valvontatoimia. Jos valvonnassa ei ole havaittu epäkohtia kuudessa peräkkäisessä tarkastuksessa, valvontatiheyttä voidaan alentaa puoleen siitä, mitä se olisi toiminnan määrään ja luonteeseen perustuen.

Kala-alan laitosten toiminnot voivat olla moninaiset ja elintarvikkeiden turvallisuutta koskevan riskin suhteen hyvin erilaiset, joten kala-alan laitosten tarkastustiheyttä ei voi kategorisesti laskea jollekin tietylle tasolle. Kalastustuotteisiin liittyy monia ihmisen terveydelle haitallisia tekijöitä, minkä vuoksi on tärkeää, että toimijan omavalvonta toimii. Viranomaisen on kuitenkin varmistettava toimijan omavalvonnan toimivuus tarkastuksilla. Toimija voi ratkaisevasti vaikuttaa tarkastusten määrään omalla huolellisella toiminnallaan.

58) *Annetaan uusi yhtenäinen ohjeistus yritysten lupa-asioiden käsittelyaikoihin, esimerkiksi 21 tai 30 vuorokautta. Tällä hetkellä esim. yksityisellä sosiaali- ja terveysalalla käsittelyaika on jopa 13 kuukautta. Tässä on alueellisesti suurta vaihtelua.*

Vastaus:

Kaikkaa viranomaistoimintaa koskevan hallintolain (434/2003) 23 a §:ssä on säädetty viranomaisten käsittelyajan määrittelemistä seuraavaa: ”Viranomaisen on määriteltävä toimialansa keskeisissä asiaryhmissä odotettavissa oleva käsittelyaika sellaisille hallintopäätöksellä ratkaistaville asioille, jotka voivat tulla vireille vain asianosaisen aloitteesta. Tämä ei koske asioita, joiden käsittelylle on säädetty määräaika.”

Kyseistä hallintolain muutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 50/2013, erityisesti kohdat 3.1 ja 3.2) on perusteltu sitä, miksi laissa ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi säätää yhtenäisistä käsittelyajoista, vaan on tyydytty siihen, että viranomaiselle tulee velvollisuus määritellä käsittelyajat itse. Evira on tehnyt tämän määrittelyn omien hallintopäätöstensä osalta.

Lisäksi laissa palvelujen tarjoamisesta (1166/2009) on palvelujen tarjoamisen edellytyksenä olevia lupia myöntäville viranomaisille säädetty tietyissä tilanteissa velvollisuus määritellä keskimääräiset lupien käsittelyajat. Evira on tehtäväalueellaan tehnyt myös tämän määrittelyn. Palvelulain velvoitteet ovat osittain päällekkäisiä hallintolain velvoitteiden kanssa, mutta hallintolain velvoitteet ovat laajempia niiden koskiessa muutenkin kuin lupa-asioiden käsittelyä.

67) *Kun eläin on ympärivuotisesti laitumella laumassa ja joutuu matkustamaan kuljetusautossa laumasta erotettuna, eläin stressaantuu. Nykymallilla auto kuljettaa elävät eläimet teurastettavaksi. Mikä ero on biiisonilla ja muilla ulkona kasvatettavilla naudoilla tai poroilla? Biiisonin saa lopettaa tilalla. Suomalaisfirma on kehittänyt rekkateurastukset, joita on toimitettu Ruotsiin ja Viroon. Kuljetus on teurastuksen jälkeen, tai liha voitaisiin myydä tilalta suoraan. Rekkateurastamo tai tilateurastamo saattaisi eläinten inhimillisemmän kohTELUN lisäksi pelastaa suoramyynnin ansiosta monta lihatilaa. Eviran on kevennettävä asetusta tilapäisestä elintarvikemyynnistä tilalta.*

Vastaus:

Suurin osa teurastamoja ja pienteurastamoja sekä teurastusta koskevasta lainsäädännöstä tulee EU:n hygienialainsäädännöstä, asetuksista 852/2004 ja 853/2004. Lisäksi kansallisessa lainsäädännössä, tärkeimpänä ns. laitosasetuksessa (795/2014), on asetettu toiminnalle eräitä vaatimuksia. Asiaa koskevan EU- ja kansallisen lainsäädännön tavoitteena on kuluttajansuojan korkean tason varmistaminen elintarvikkeiden turvallisuudessa. Lainsäädännön asettamia vaatimuksia (mm. teurastamoiden rakenteelliset ja toiminnalliset vaatimukset sekä hyväksymismenettelyt) noudattamalla voidaan varmistaa, että liha on ihmisravinnoksi soveltuvaa.

EU:n asetuksessa 853/2004 säädetään, että muista kotieläiminä pidettävistä nautaeläimistä poiketen biiisonin teurastuksen voi aloittaa tilalla. Muut kotieläiminä pidettävät nautaeläimet, ulkona kasvatetut naudat mukaan lukien, on teurastettava teurastamossa tai pienteurastamossa. MMM haki Euroopan komissiolta Suomelle kansallista poikkeusta, joka olisi sallinut ulkona kasvatettujen nautojen teurastamisen aloittamisen tilalla, mutta komissio ei myöntänyt tähän poikkeusta. EU-lainsäädännössä poro katsotaan tarhatuksi riisiksi. Asetuksen 853/2004 mukaan tarhatun riistan teurastuksen voi aloittaa alkutuotantopaikalla, jos eläimiä ei voida niiden hyvinvointisyyistä kuljettaa elävinä teurastamoon.

Tilateurastamon eli käytännössä pienteurastamon perustaminen on täysin mahdollista ja Suomessa toimiikin useita pienteurastamoita tilan yhteydessä. Myös rekkateurastamon perustaminen on mahdollista. Lainsäädäntö ei tunne termiä ”rekkateurastamo”, minkä vuoksi vaatimukset tällaiselle teurastamolle tai pienteurastamolle ovat samat kuin muillekin teurastamoille tai pienteurastamoille. Sekä tila- että rekkateurastamolle haetaan hyväksyntä Suomen kansallisen lainsäädännön mukaisesti Evirasta.

Hyväksytyssä teurastamossa tai pienteurastamossa teurastetun eläimen tarkastettua lihaa on mahdollista myydä tilalta suoraan kuluttajalle. Elintarvikelain mukaan toimijan on tehtävä tällöin kirjallinen ilmoitus elintarvikehuoneistosta oman kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle. Toimijalla tulee lisäksi olla omavalvontasuunnitelma. Elintarvikelaki ja sen nojalla annetut asetukset sekä niihin sisältyvät vaatimukset kuuluvat MMM:n toimialaan.

68) Hankintalain tulkinnat. Hankintayksiköissä ja ruokapalveluissa pitää pienten hankintayritysten asemaa parantaa. Isoissa yhteishankintayksiköissä isoimmat hankkijat määräävät ehdot ja sanelevat sävelet. Pienet tulevat perässä ja valittavat sopimusten tiukkuutta ja sitä, että rahat eivät riitä hankkia paikallista, vaikka osa voisi joitakin tuotteita hankkia suoraan hankintana tai pienhankintana. Elintarvikekilpailutuksissa on tosin paljon alueellisia eroja ja osassa kuntia ja kuntayhtymiä parannusta tapahtuu sitten seuraavalla hankintakierroksella.

Vastaus:

Evira esittää seuraavassa eräitä kysymykseen liittyviä huomioita:

- Valtioneuvosto on antanut 29.6.2016 periaatepäätöksen koskien julkisten elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen arviointiperusteita (ympäristömyönteiset viljelytavat, elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen turvallisuutta ja eläinten hyvinvointia edistävät tuotanto-olosuhteet). Kyseisen periaatepäätöksen mukaan hankintayksiköiden on suositeltavaa edistää innovatiivisia julkisia hankintoja, joilla voidaan mm. hakea tuotteen hiilijalanjäljen tai elinkaarisen ympäristövaikutuksen alentamista.
- Valtioneuvoston vuonna 2013 antamat periaatepäätökset luomualan kehittämisohjelmaksi ja luomualan kehittämisen tavoitteiksi vuoteen 2020 sekä lähiruokaohjelmaksi ja lähiruokasektorin kehittämisen tavoitteiksi vuoteen 2020 ovat edelleen voimassa. Niiden mukaisesti on edelleen ajankohtaista kannustaa kuntia ja maakuntia kasvattamaan tuoreuteen ja laatuun perustuvan lähiruuan ja luomuruuan osuutta hankinnoissaan. Asiaan liittyvät myös vuonna 2013 tehdyt periaatepäätökset Kestävien ympäristö- ja energiaratkaisujen (cleantech-ratkaisujen) edistämisestä julkisissa hankinnoissa sekä Kestävästä kulutuksesta ja tuotannosta ”Vähemmästä viisaammin”.
- Esim. kunnan/kuntayhtymän hankintastrategiassa ruokapalveluja koskien olisi suositeltavaa kiinnittää huomiota lähiruuan hankinnan edistämiseen. Hankintastrategiassa voitaisiin kiinnittää huomiota lähiruuan ”suosimiseen” kestäväen kehityksen periaatteeseenkin perustuen. Tällöin pienempää hiilijalanjälkeä painotettaisiin laadun vertailukriteerinä enemmän, mikä johtaisi suurempaan pistemäärään kilpailutuksen vertailussa.
- Kunta/kuntayhtymä voi kuitenkin itse hankintalain mukaisesti päättää sen, mitä hankitaan ja millaisia laadullisia ominaisuuksia tuotteilta vaaditaan, ja tähän liittyen kunnan/kuntayhtymän olisi kiinnitettävä huomiota hankintojen suunnitteluun, esim. hyödyntämällä sesonki- ja kausituotteet. Suunnitteluun olisi syytä varata riittävästi aikaa suoritettavaa markkinakartoitusta/vuoropuhelua varten.
- Hankinnan suunnittelussa voidaan myös harkita erilaisia toteuttamistapoja, kuten puitejärjestelyt, joissa voidaan käyttää esimerkiksi erilaisia tuotekoreja tai rivikilpailutusta. Tuotekohtainen rivikilpailutus mahdollistaa myös pienempien toimijoiden osallistumisen tarjouskilpailuun. Puitejärjestelyjen käyttäminen edellyttää riittävää hankintaosaamista hankintayksiköissä.

70) Kaupan pitäisi voida lahjoittaa ruokaa eläintiloille. Nyt myymälän pitää rekisteröityä rehuntuottajaksi, jos se haluaisi luovuttaa esimerkiksi leipää ja vihanneksia karja- tai hevostiloille. Tästä vaatimuksesta tulee luopua.

Vastaus:

Kysymys on kytköksissä EU-lainsäädäntöön, eli EU:n rehuhygieniasetukseen ja yhteisen maatalouspolitiikan mukaisiin täydentäviin ehtoihin/tukipolitiikkaan. Näiden säännösten mukaan rehua tulee hankkia vain rekisteröidyltä toimijalta. Kansallisesti näiden säännösten tulkintaan on otettu hieman liikkumavaraa toiminnan ”satunnaisuudesta”. Asia liittyy EU:n rehuhygieniasetuksen ajantasaistamiseen, mitä Suomi pitää tärkeänä. EU:n ja kansallisen rehulainsäädännön yleisenä tavoitteena on turvallisten ja hyvälaatuisten rehujen käyttö eläintuotannossa.

71) Lähiruokapiirin yhteiskuljetuksen sääntöjä pitää selventää. Eri viranomaistahot, Trafi, Evira, Ely ja Poliisi eivät ole ottaneet kantaa, tarvitaanko lupaa, jos kuljettajana toimii yksi ruokapiirin tuottajista maksua vastaan. Liikennelupaa ei tarvita, kun yksi lähiruokapiirin tuottajista toimii kuljettajana vastikkeetta.

Vastaus:

Lähiruokapiirissä on myynnissä erilaisia elintarvikkeita alkutuotannon tuotteista, kuten perunoista ja porkkanoista, vaikkapa leipään tai lihaan, jotka eivät ole alkutuotannon tuotteita. Jos tuottaja kuljettaa alkutuotannon tuotteita, elintarvikkeiden kuljetus voidaan sisällyttää alkutuotannosta tehtyyn ilmoitukseen, vaikka kysymyksessä eivät olisikaan oman tuotannon tuotteet. Jos kuljetetaan ns. vähäriskisiä tuotteita, jotka eivät ole kuitenkaan alkutuotannon tuotteita, esim. jauhot tai leipä, kuljetus on mahdollista samalla ilmoituksella. Jos sen sijaan tarkoitetaan kuljettamaan helposti pilaantuvia elintarvikkeita, joiden säilyvyys edellyttää lämpötilan hallintaa, kuljetustoiminnasta pitää tehdä elintarvikehuoneistoilmoitus, ellei toimijalla ole jo muusta toiminnasta entuudestaan tehty elintarvikehuoneistoilmoitusta.

72) Suoraan kuluttajalle ilman elintarvikehuoneistoa ja elintarvikehuoneistoilmoitusta myytävien alkutuotannon tuotteiden sallittu myyntimäärä on liian matala, myytävien tuotteiden alarajoja pitäisi nostaa. Esim. mikäli hunajaa tuotetaan yli 2 000 kg, tarvitaan erillinen tila. Tämä on tarpeeton vaatimus.

Vastaus:

MMM:n tarkoituksena on muuttaa vuoden 2016 aikana asetusta vähäriskisestä toiminnasta siten, että suoraan kuluttajalle ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta myytävien kasvien ja hunajan sallittua myyntimäärää nostetaan. Nämä muutokset on tarkoitettu toteuttamaan Euroopan komissiolle tehdyn ilmoituksen jälkeen, jos komissiolle ei ole muutoksiin huomautettavaa. Hunajan määrärajoituksia on tarkoitettu nostaa 2 500 kiloon. Evira ottaa ohjeistuksessaan huomioon ministeriön asetukseen tehtävät muutokset niiden toteutuessa.

Evira toteaa lisäksi, että myös silloin, kun toiminnasta on tehtävä elintarvikehuoneistoilmoitus, vaatimus ilmoituksen tekemisestä ei automaattisesti tarkoita sitä, että toiminta vaatisi erillisen tilan. Ilmoituksen tarkoituksena on se, että valvoja tietää toimijan myyvän hunajaa suoraan kuluttajille.

73) Eläintautilakiin perustuvaa teurastamoiden valmiussuunnitelmaa, harjoituksia ja niiden dokumentointia tullaan valvomaan. Tämä on kohtuuton vaatimus pienteurastamoille. 1-2 henkilöä työllistävät pienteurastamot tulisi rajata ulkopuolelle.

Vastaus:

Eläintautilain (441/2013) 43 § edellyttää teurastamoilta valmiussuunnitelman laatimista. Suunnitelman vähimmäissisältö on säännöksen mukaan toimenpiteiden kuvaaminen epäiltäessä tai todettaessa helposti leviävää tai vaarallista eläintautia, sekä henkilökunnan koulutus, sisäinen tiedotus ja viestintä. Valmiussuunnitelma voidaan sisällyttää teurastamon omavalvontasuunnitelmaan. Evira on laatinut asiaa koskevan ohjeen toimijoille tueksi, ja sitä on mahdollista noudattaa soveltuvin osin, ottaen huomioon teurastamon toiminta.

Tämä on todettu Eviran ohjeessa ja pienten teurastamoiden toiminnassa valmiussuunnitelman ei tarvitsekaan olla säännöksen vähimmäisvaatimuksia laajempi. Erillistä valvontaa ei ole ollut tarkoitus järjestää, eivätkä valmiusharjoitukset ole teurastamoille pakollisia. Vakava eläintauti edellyttää kuitenkin hyvin nopeita toimenpiteitä taudin leviämisen estämiseksi, joten ensitoimenpiteiden ja viestinnän etukäteen selvittäminen on toimijan ja koko toimialan etu. Pienten teurastamoiden rajaaminen vaatimuksen ulkopuolelle edellyttäisi eläintautilain muuttamista.

Eläintautilain säännökset perustuvat EU:n eläintautilainsäädäntöön. Lainsäädännön tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää eläintauteja eläinten terveyden edistämiseksi, ihmisten terveyden suojaamiseksi, elintarvikkeiden turvallisuuden varmistamiseksi ja kotieläintuotannon toimintaedellytysten turvaamiseksi. Eläintautivalmiuden ylläpitämisellä ja valmiussuunnittelulla on olennainen merkitys lainsäädännön tavoitteen toteuttamisessa.

74) Isoilla teurastamoilla on pääsy sähköiseen järjestelmään ja nautarekisteriin tehtävien muutosten teko on helppoa. Näin ei ole kuitenkaan tilateurastamoiden kohdalla, he eivät saa edes kuittausta lähettämistään tiedoista. Mikäli muutosta ei kirjata, tuottaja menettää tuet. Sähköinen asiointi pitäisi avata kaikille ja nautarekisteriin tehdyistä muutoksista tulisi lähettää automaattisesti kuittaus ilmoittajalle.

Vastaus:

Evira on jo linjannut, että lomakeilmoittaminen tullaan lopettamaan lähivuosien aikana. Myös pienteurastamoille on tarjolla tällä hetkellä ohjelmistotoimittajien sovelluksia, joilla teurastusilmoitukset voi tehdä sähköisesti. Uuden nautarekisterin myötä myös Evira tulee tarjoamaan viranomaissovelluksen, joka soveltuu hyvin pienteurastamoiden tarpeisiin. Jos teurastustapahtuma on ilmoitettu niin virheellisesti, että sitä ei ole pystytty lomaketallennuksessa tallentamaan, asiakaspalvelu ottaa aina yhteyttä ilmoittajaan tilanteen korjaamiseksi. Pienemmistä, kuten loogisuusvirheistä (esim. päivämääräristiriita tuottajan poistoilmoituksen kanssa), lähetetään teurastamolle lista tarkastettavista tapahtumista kuukausittain. Ilmoituksen onnistumisen voi halutessaan varmistaa aina asiakaspalvelusta puhelimitse.

75) Ilmoittaminen tehdään käyttäjäystävällisemmäksi avaamalla sähköinen asiointi kaikille. Ilmoittajan ja tuottajan oikeusturvan takia heidän on saatava vastausviesti.

Vastaus:

Kts. edellä vastaus kysymykseen 74.

76) Maatalouden laskentakeskus lähettää tilateurastamoille jopa 1 € laskuja. Yhden naudon ilmoittaminen (kts. edellinen kohta) maksaa 1 € alv 0 %. Muutetaan käytäntö siten, että tilateurastamot saavat laskuja ilmoittamisestaan naudoista esim. puolivuositain ProAgrian tekemien luomutarkastusten hinnoittelu 115€/h alv 0 %, kun tarkastetaan etikettejä. Laskun maksaa tietysti asiakas, hinta nostaa luomulihan hintaa.

Vastaus:

Maatalouden laskentakeskus ei laskuta luomuvalvonnan maksuja. Tilateurastamo, joka teurastaa ainoastaan tilan omia eläimiä, ei maksa teurastamotoiminnan luomuvalvonnasta (MMM:n 1161/2014 2 §).

Evira laskuttaa kaikkia muita luomutoimijoita valtion maksuperustelain (150/1992) ja sen nojalla annetun Eviran maksullisia suoritteita koskevan MMM:n asetuksen (1161/2014) perusteella. Nämä säädökset velvoittavat Eviran perimään valvonnasta aiheutuvat kustannukset toimijoilta. Asetuksen perusteella Evira perii teurastamoilta 113,5 euron perusmaksun + 115 €/tunti. Teurastamoissa, joissa on Eviran vakituinen tarkastuseläinlääkäri, Evira laskuttaa vain perusmaksun 113,50 euroa, koska teurastamo maksaa eläinlääkäriin kustannukset lihantarkastusmaksuna.

Pieniä teurastamoita on 17 kpl. Näiden teurastamoiden maksut ovat olleet 228,5 – 458,50 € /vuosi riippuen tarkastuksen kestosta. Tarkastus kestää yleensä 1-2 tuntia, joten keskimäärin tarkastus on maksanut toimijalle 350 €.

77) Asioiden kirjaaminen. Tilateurastamoilla on tärkeä kirjata ylös mm. jauhelihaprosessit ja ruhoseurannat. Turha kirjaaminen on esim. teurastuspäivän aamuna kirjattava veitsisterilisaattorin lämpötila. Tämän päivän yrittäjälle on selvää, että harjoittaakseen kannattavaa toimintaa työvälineiden on oltava asianmukaiset. Sterilisaattorin lämpötilaa seurataan, lamppujen palamisten ja vaihtamisen kirjaukset tuntuvat (1-2 hlö:n) tilateurastamoissa turhalta työltä. Omavalvontaa pitää kirjaamisen osalta pystyä soveltamaan pieniin laitoksiin.

Vastaus:

Omavalvonnassa tehtäville kirjauksille on annettu helpotuksia pienille laitoksille, joissa työskentelee esimerkiksi 1-2 työntekijää. Evira on linjannut asiaa ohjeessaan (16043) sekä koulutuksissaan. Pienissä laitoksissa omavalvonnan kirjanpidoksi riittää useimmiten se, että ainoastaan poikkeamat ja korjaavat toimenpiteet kirjataan. Toimijan tulee seurata esimerkiksi veitsisterilisaattorin lämpötilaa, mutta on riittävää, että ainoastaan mahdolliset poikkeamat sterilaattorin lämpötilassa kirjataan ylös. Lamppujen palamista tai niiden vaihtamista ei tarvitse kirjata.

78) Pakolliset trikiinitutkimukset. Tutkimuksia tekee 15 laboratoriota Suomessa. Kohtuullistetaan maksuja ja turvataan nykyistä laajempi tutkimusten määrä esim. riistan osalta.

Vastaus:

Kaikki teurastetut siat ja hevoset tutkitaan trikiinin varalta. Riistan osalta trikiini tutkitaan trikiinialttiista lajeista, kuten villisika, karhu, hylje, ilves, mäyrä, majava ja rämemajava eli nutria. Teurastamisen jälkeen tehtäviä trikiinitutkimuksia voidaan kuitenkin vähentää tai ne voidaan lopettaa kokonaan sellaisten sikojen osalta, jotka ovat peräisin virallisesti tunnustetuista valvotuista pito-olosuhteista. Trikiinitutkimuksista säädetään EU:n asetuksessa 854/2004 ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä, komission täytäntöönpanoasetuksessa 2015/1375 virallisia lihan trikiinitarkastuksia koskevista erityissäännöistä sekä MMM:n asetuksessa lihantarkastuksesta (590/2014). Lihantarkastukseen kuuluvat trikiinitutkimukset tulee tehdä Eviran hyväksymässä viranomaislaboratoriossa. Trikiinitutkimuksessa on käytettävä lainsäädännön mukaista menetelmää. Laboratoriot hinnoittelevat tutkimuksensa itsenäisesti, eikä tutkimuksen kustannuksiin voida lainsäädännöllä vaikuttaa.

Kotieläimenä pidettävien sikojen, villisikojen, hevosten ja muiden eläinlajien liha voi olla Trichinella-sukuisten sukkulamatojen tartuttamaa. Trikiinien tartuttaman lihan käyttäminen elintarvikkeena voi aiheuttaa vakavan sairauden ihmisille. Trikiinitutkimuksilla ehkäistään trikiinien tartuttaman lihan syömisestä aiheutuva ihmisten sairastuminen.

79) Viljelijän ja tilateurastamoyrittäjien oikeusturvaa tukia haettaessa on parannettava. Hakulomaketta täytettäessä tukiehdot eivät ole valmiina. Yrittäjä ei tiedä minkälaiset sanktiot mahdollisesti aiheutuvat mikäli ei pysty tukiehtoja täyttämään. Hakijan tulee voida muuttaa hakemusta hakuajan jälkeen mikäli ehdot ovat oleellisesti muuttuneet.

Vastaus:

Kysymys liittyy pääosin Maaseutuviraston (Mavi) toimialaan kuuluviin tukihakuehtoihin, joten vastausvastuu kysymykseen on ensisijaisesti Mavilla.

Toimialaansa kuuluvien tukijärjestelmään liittyvien täydentävien ehtojen osalta Evira toteaa, että niitä koskeva informaatio on pääosin Mavin internetsivuilla (täydentävien ehtojen opas ja tuottajalle tarkoitettu yksityiskohtainen muistilista), jonne on linkki Eviran internetsivuille. Eviran internetsivuilta löytyvät valvontaohjeet ja täydentäviä ehtoja tukeva lisäinformaatio, esimerkiksi eläinten hyvinvointivaatimusten tarkistuslistat. Täydentävien ehtojen lainsäädäntöä, ohjeistusta, vaatimuksia ja ehtojen noudattamatta jättämisen seuraamuksia käytiin MMM:n johdolla läpi toimijoiden kanssa keväällä 2016 ja samalla pyydettiin toimijoiden

näkemyksiä täydentävien ehtojen valvontaohjeisiin. Evira osallistui tähän työhön aktiivisesti kaikilla täydentävien ehtojen sektoreilla.

81) Oriin sperman varastot kansalliseen käyttöön. Lupamenettely koetaan hankalaksi ja siitä tulee luopua.

Vastaus:

Lupamenettely on poistettu eläintautilain muutoksella (1500/2015).

82) Suojavaatetusvaatimukset on koettu jossakin tapauksissa liiallisiksi ja liikaa Oiva-arvosanoihin vaikuttaviksi. Lainsäädäntöä suojavaatteiden käytöstä on syytä käydä läpi ja järkevöittää.

Vastaus:

MMM:n tarkoituksena on muuttaa vuonna 2016 asetusta ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (1367/2011) suojavaatevaatimusten osalta (luku 5, 17 §) ja poistaa sellaiset vaatimukset, joiden arvioidaan ylittävän tai tarkentavan liiallisesti EU:n yleisen elintarvikehygieniasetuksen 852/2004 suojavaatevaatimuksia. Tarkoitus on poistaa esimerkiksi yksityiskohtainen kuvaus siitä, mitä suojavaatetukseen kuuluu. Eviran toimenpiteet seuraavat MMM:n toimenpiteitä niiden toteuttamisen jälkeen.

Suojavaatetuksesta on ohjeistettu Eviran ohjeessa ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (16025/4), joka löytyy Eviran internetsivulta <https://www.evira.fi/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/elintarvikehuoneistot/>. Ohjeessa on tällä hetkellä linjattu, että erillistä suojavaatetusta ei vaadita sellaisessa vähäriskisessä elintarvikkeiden käsittelyssä, jossa esim. paistetaan raakapakasteita itsepalvelumyyntiin. Evira päivittää ohjetta syksyn 2016 aikana ja tarkentaa siinä yhteydessä myös suojavaatetusta käsittelevän kohdan.

Asiaa käsitellään myös Eviran taulukossa (päivitetty 5.7.2016) ”Pakkaamattoman helposti pilaantuvan elintarvikkeen käsittely elintarvikehuoneistossa: vaaditaanko työntekijältä osaamistodistus, terveydentilan selvitys tai suojavaatetus?”, joka löytyy Eviran internetsivuilta <https://www.evira.fi/elintarvikkeet/hygieniapassi/> ja <https://www.evira.fi/elintarvikkeet/valmistus-ja-myynti/elintarvikealan-toiminta/pakkaamattoman-helposti-pilaantuvan-elintarvikkeen-kasittely/>. Evira on tehnyt linjaukset taulukkoon yhteistyössä MMM:n ja THL:n kanssa. Asiasta on tiedotettu elintarvikevalvontaviranomaisia heille tarkoitetun viranomaisverkon (Eviranet) kautta. Tähän taulukkoon on jo tehty kevennyksiä suojavaatetusvaatimukselle koskien elintarvikehuoneistoasetuksen (1367/2011) 17 §:n 1 momenttia.

83) Osa siipikarjan pienteurastamoista on niin pieniä EU-mittakaavassa, että teurastettavaan omaan siipikarjaan olisi mahdollista soveltaa EU:n siipikarjalle ja kaninlihalle antamaa tilateurastushelpotusta. Muutetaan asetusta.

Vastaus:

Asiaa koskevan EU:n asetuksen 853/2004 mahdollistama helpotus on jo otettu Suomessa käyttöön valtioneuvoston asetuksella eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista (1258/2011). Asiaa koskeva asetusmuutos (164/2016) tuli voimaan 15.3.2016 ja sen mukaan tilalta voi myydä paikalliseen vähittäismyyntiin ja suoraan kuluttajalle vuodessa 40 000 kiloa oman siipikarjan lihaa, jolle ei ole tehty lihantarkastusta.

84) Eläinten tilavaatimuksen kiristäminen nykyisestään on kohtuutonta. Hieho- ja sonnikasvatuksen, sianlihan tuotannon, kalkkunoiden broilerin kasvatuksen osalta siirtymäaikaa pitää pidentää.

Vastaus:

Kysymyksessä ovat Eviran arvion mukaan eläinsuojelulain tilavaatimusten kiristymiseen liittyvät siirtymäajat. Kysymykseen vastaaminen kuuluu MMM:n vastuulle.

Evira toteaa yleisesti, että eläinsuojelulainsäädännön tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

85) Elintarvikkeiden tila- ja erillään pitovaatimukset ovat liiallisia, niihin tarvitaan käytännön vaatimaa joustoa, koska esim. vanhoista tiloista ei ole mahdollisuutta järjestää erillisiä lisätiloja (juuston tai kaalin pilkkomista tai ruokien kypsentämistä ei ole voinut tehdä, koska valvojan tulkinnan mukaan tilat eivät ole täyttäneet vaatimuksia).

Vastaus:

MMM:n tarkoituksena on muuttaa vuonna 2016 asetusta ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (1367/2011) yrityksen tilojen rakenteellisten vaatimusten osalta ja poistaa sellaiset vaatimukset, joiden arvioidaan ylittävän tai tarkentavan liiallisesti liikaa EU:n yleiseen elintarvikehygienia-asetukseen 852/2004 sisältyviä rakenteellisia vaatimuksia. Evira tulee tarkentamaan elintarvikehuoneistoasetuksen soveltamisohjetta elintarvikehuoneistojen tilavaatimusten osalta asetusmuutoksen toteutuessa. Evira toteaa, että kysymyksen taustalla voivat toisinaan olla myös muun lainsäädännön vaatimukset, kuten rakennusmääräykset.

Hygienialainsäädännön yleisenä tavoitteena on kuluttajansuojan korkean tason varmistaminen elintarvikkeiden turvallisuudessa. Tämän vuoksi elintarvikehuoneistojen on oltava suunnittelultaan ja kooltaan sellaiset, että niissä on riittävät työtilat kaikkien toimien suorittamiseksi hygieenisesti ja että ne mahdollistavat hyvän elintarvikehygieniakäytännön noudattamisen.

86) Kotiteurastusta pitää helpottaa esim. naudan loukatessa jalkansa. Käyttökelpoinen liha pitää voida käyttää hyödyksi. Kotiteurastuksessa syntyvä teurasjätteen hautauskielto pitää poistaa. Omaan käyttöön voi lihat käyttää. Eläinlääkärin tarkastuksen jälkeen lihan voi myydä.

Vastaus:

Eläinten teurastusta koskevat säännökset perustuvat pääsääntöisesti EU- ja kansalliseen elintarvikehygieniasta koskevaan lainsäädäntöön. Säännösten mukaan kotona teurastettua, tarkastamatonta lihaa saa tuottaja käyttää omassa yksityistaloudessaan. Jos lihaa halutaan myydä tai luovuttaa oman talouden ulkopuolelle yleiseen kulutukseen, lihan tulee aina olla tarkastettua, jolloin eläin on teurastettava hyväksytyssä teurastamossa. Jos tilalla on teurastukseen sopivat tilat, voi olla mahdollista hyväksyä teurastustilat pienteurastamoksi elintarvikelain säännösten mukaisesti.

Kotieläimenä pidettävälle sorkka- tai kavioläimelle, joka on joutunut äkilliseen onnettomuuteen eikä ole siten kuljetuskelpoinen, on sallittua suorittaa hätäteurastus alkutuotantotilalla. Ennen hätäteurastusta virkaeläinlääkärin on suoritettava eläimelle *ante mortem* -tarkastus ja hätäteurastuksen jälkeen eläin on vietävä hyväksytyyn teurastamoon loppuun teurastettavaksi. Evirassa on parhaillaan käynnissä MMM:n tilaama koetiluhanke, jonka tavoitteena on selvittää videokuvan käyttökelpoisuutta *ante mortem* -tarkastuksessa. Jos videovälitteinen tarkastus osoittautuu luotettavaksi, Suomen tavoitteena on esittää EU-lainsäädäntöä muutettavaksi tältä osin, tai hakea Suomelle kansallista poikkeusta EU-lainsäädännöstä siten, että tulevaisuudessa virkaeläinlääkäri voisi suorittaa hätäteurastettavien nautojen *ante mortem* -tarkastuksen etänä videokuvan avulla.

Hygienialainsäädännön yleisenä tavoitteena on kuluttajansuojan korkean tason varmistaminen elintarvikkeiden turvallisuudessa. Tämä edellyttää lainsäädännön noudattamista mm. teurastamoiden rakenteellisten ja toiminnallisten vaatimusten, hygieniavaatimusten sekä hyväksymismenettelyjen osalta. Lihantarkastuksella

pyritään siihen, että kulutukseen tuleva liha ja lihaa sisältävät valmisteet olisivat ihmiselle turvallisia ja elintarvikehygieenisen laatunsa puolesta moitteettomia.

Raatojenkeräilyä koskevista vaatimuksista on säädetty EU:n sivutuoteasetuksessa 1069/2009. Sivutuote-laissa (517/2015) kielletään märehitijöiden ja sikojen kotiteurastuksen sivutuotteiden hautaaminen eläinlaji-kohtaisilla raatokeräilyalueilla. Hautaamiskielto ei koske muiden tuotantoeläinten, kuten siipikarjan ja hevos-ten, kotiteurastuksen sivutuotteita. Jos nautojen tai sikojen kotiteurastuksesta jää jäljelle sivutuotteita, joita ei käytetä elintarvikkeena tai omien lemmikkien ruoaksi, ne voidaan hävittää toimittamalla ne Honkajoki Oy:n hyväksytyyn käsittelylaitokseen. Suomessa syrjäisillä alueilla sivutuotteiden hautaaminen on sallittua. Sivu-tuotelainsäädännön tavoitteena on eläintautien leviämisen estäminen ja elintarviketurvallisuudesta huoleh-timinen.

87) Vaadittujen vesipisteiden/pesualtaiden lukumäärä ilmoitetuissa elintarvikehuoneistoissa on liiallinen. Vä-hennetään vesipisteiden ja pesualtaiden määrien vaatimusta.

Vastaus:

Lainsäädännössä ei ole asiaa koskien muutostarpeita, vaan se antaa jo toimintaan tarvittavat joustomahdol-lisuudet. Eviran ohjeessa (16025/4) ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta on ohjeis-tettu vesipisteistä seuraavaa: Kun käsitellään pakkaamattomia helposti pilaantuvia elintarvikkeita, on käsien-pesuun varattava toiminnan kannalta järkevään paikkaan sijoitettu käsienpesupiste. Toiminnassa saattaa olla tarvetta myös erilliselle elintarvikkeiden pesuun tarkoitettulle vesipisteelle sekä erilliselle astioiden ja välinei-den pesuun tarkoitettulle paikalle. Minimissään tarvitaan yksi vesipiste, josta tarvittaessa saadaan vesi yhteen tai kahteen altaaseen, toiminnan luonteesta ja laajuudesta riippuen. Toiminnassa voidaan käyttää mahdolli-suutta erottaa ajallisesti toiminnat toisistaan. Varsinkin vanhoissa kiinteistöissä toiminnalliset ratkaisut voivat tuoda ratkaisun puuttuvien vesipisteiden ongelmaan.

88) Pienteurastamoiden tuotantomäärä on liian alhainen, ja haluttaisiin, että myös hieman enemmän tuot-tavat pienehköt teurastamot pääsisivät hyötymään pienteurastamoille annetuista helpotuksista EU-lainsääd-ännössä.

Vastaus:

MMM:n asetusta laitosten elintarvikehygieniasta (795/2014) on muutettu asetuksella 444/2016 ja nostettu silloin pienteurastamon ylärajaa 1000:sta eläinyksiköstä 5000:een eläinyksikköön vuodessa. Muutos tuli voi-maan 1.7.2016. Siipikarjan ja kaniin pienteurastamoiden enimmäisteurastusmäärien nostamista (150 000 eläimestä 300 000 eläimeen) koskeva asetusmuutos ehdotus on ilmoitettu Euroopan komissiolle ja EU:n jä-senvaltioille kesäkuussa 2016. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2017 alusta.

89) Luomuelintarvikkeiden myynnissä toimijoilta on edellytetty, että luomuvalvojatunnus on esillä kaupan hyllyssä, mikä koetaan hankalaksi käytännössä. Tunnusten käyttö on koettu hankalaksi niiden vaihdellussa eräkohtaisesti ja siksi luomutuotteet ovat tästä syystä eroteltava hyllyssä tuottajittain.

Vastaus:

Evira ei ole missään vaiheessa ohjeistanut, että luomuvalvojan tunnuksen tulisi olla kaupan hyllyn reunassa. Vaatimus koski irtotuotteiden hinta-kylttejä ja se perustuu EU:n asetukseen luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisten tuotteiden merkinnöistä (834/2008, artikla 24), jonka suomenkielisessä käännöksessä on käytetty sanaa *pakkausmerkintä* virheellisesti. Evira ohjeisti vähittäiskauppoja tästä kesällä 2015, mutta ei ohjeistanut valvoja valvomaan tätä ehtoa. Syksyllä 2015 Evira poisti kohdan myös toimijoille suunnatusta ohjeesta, koska tuotteen aitoutta voidaan riittävän hyvin varmistaa myös ilman valvojan tunnusta hintakyl-tissä.

90) Pitkät, ns. jenkkiyylliset juoma-altaat on tulkittu joskus yhdeksi, joskus useammaksi juomapaikaksi. Mää-
räysten on oltava yksiselitteisiä.

Vastaus:

Eviran ohjeistusta on juoton osalta selkeytetty vuoden 2016 valvontaohjeessa. Oheistus on lisätty myös Evi-
ran internetsivuille kohtaan ”Usein kysyttyä eläinsuojelusta - Evira”. Seuraava vaihe olisi selkeyttää asia lain-
säädäntöön. Eläinsuojelulainsäädännön tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kär-
simykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

91) Poistetaan tinkimaidon myyntiin liittyvää byrokratiaa. Nyt on joka kerta täytetään oma lappu.

Vastaus:

Eviran tulkinta pakkaamattomasta raakamaidosta ja muusta lämpökäsittlemättömästä maidosta annetta-
vista pakollisista tiedoista noudattaa MMM:n raakamaitoasetuksessa (699/2013, 4 §) vahvistettuja periaat-
teita. Raakamaidon säännöksiä alettiin soveltaa 1.1.2014. Lainsäädäntö toimii tässä riskinhallintakeinona.
Lainsäädännön tavoitteena on suojata riskiryhmiä raakamaidon riskeiltä. Asiaa on käsitelty Eviran ohjeessa
16040/1 ”Raakamaidon ja ternimaidon tuotannon ja myynnin valvonta”. Asiaa on käsitelty myös Eviran in-
ternetsivulla alkutuotantoa koskevassa ”Usein kysyttyä raakamaidosta maidontuottajalle”-kohdassa. Siellä
todetaan, että tiedote voi olla muodoltaan vapaa, kunhan se sisältää seuraavat raakamaitoasetuksen vaati-
mat tiedot: tuote on raakamaitoa, tuote saattaa sisältää tautia aiheuttavia mikrobeja, riskiryhmiin kuuluvien
ei tule nauttia tuotetta lämpökäsittlemättömänä, riskiryhmiin kuuluvat lapset, vanhukset, raskaana olevat
ja henkilöt, joilla on vakava perussairaus, tuotteen kuljetus- ja säilytyslämpötila (enintään + 6 °C) ja viimeinen
käyttöpäivä (Evira suosittelee, että viimeinen käyttöpäivä on pääsääntöisesti kaksi vuorokautta raakamaidon
luovutuksesta.).

Kun tilalla annettavia tietoja koskevien vaatimusten soveltamisesta on saatu enemmän kokemusta, arvioi-
daan mahdollinen tarve täsmentää Eviran ohjeistusta tai muuttaa kansallista lainsäädäntöä.

92) MMM:n määräyskokoelman läpikäynti ja turhista määräyksistä luopuminen: esim. juuston yksityisen va-
rastoinnin edellyttämät tarkastukset (296/01/2007).

Vastaus:

Kysymys kuuluu MMM:n toimialaan. Evira toteaa, että maitotuotteiden yksityistä varastointia ja siihen liitty-
viä tarkastuksia koskevat säännökset sisältyvät EU-lainsäädäntöön. Yksityistä varastointia ei ole toteutettu
viime vuosina eikä sellaista ole tällä hetkellä myöskään näköpiirissä.

EU:n yksityistä varastointia koskeva lainsäädännön yleisenä tavoitteena on säädellä sen piiriin kuuluvien
maataloustuotteiden markkinoita.

93) Voin ja kerman yksityisen varastoinnin edellyttämät tarkastukset (295/01/2007)

Vastaus:

Ks. edellä vastaus kysymykseen

103) Maatilojen byrokratian vähentäminen: paperirumba, tietojen kysely useampaan kertaan. Tietojärjestel-
mien pitää keskustella keskenään.

Vastaus:

Kun valvontaa tehdään eri lainsäädäntöjen perusteella, päällekkäisyyttä ei voi täysin välttää. Esimerkiksi täy-
dentävien ehtojen valvontaa tehdään jo nyt pääsääntöisesti samoilla tiloilla ja samanaikaisesti yhdessä Mavin

tukivalvontojen ja/tai Eviran sektorivalvonnan kanssa. Tulevaisuudessa sähköisten ratkaisujen avulla päästään tilanteeseen, jossa esimerkiksi yksi eläintilan valvontakäynti tallennetaan vain yhteen kertaan, ja valvonta palvelee useita eri valvontatarpeita (esimerkiksi ID-valvonta, eläinpalkkiovalvonta, täydentävien ehtojen valvonta, sektorivalvonta, eläinten hyvinvointikorvaus).

Evira toteaa, että tahtotila siitä, että maa- ja elintarviketalouden sektorilla olisi käytössään toimivat, keskenään keskustelevat ja helppokäyttöiset tietojärjestelmät ja sähköinen asiointimahdollisuus, on yhteinen sekä toimialan viranomaisille että toimijoille. Tietojärjestelmiä ja niiden yhteiskäytettävyyttä sekä sähköistä asiointia kehitetään MMM:n hallinnonalalla erityisesti toimijoiden lähtökohdista, ottaen huomioon paitsi toiminnan sujuvuuden, myös toimijoiden oikeusturvavaatimukset. Tässä työssä viranomaisilla ovat reunaehtoina lainsäädännön ja tekniikan sallimat mahdollisuudet sekä haasteena niiden käytettävissä olevat rajalliset resurssit, mikä hidastaa kehittämistyötä ja digitalisaation hyödyntämistä. Työtä tehdään kuitenkin aktiivisesti suunnitelmallisesti aikataulutetuissa hankkeissa.

Evira toteaa lisäksi, että yhteistä näkemystä tähän kehittämiseen tarvitaan myös viranomaisjärjestelmien ulkopuolella olevien järjestelmien toimittajilta. Suuri osa elintarvikeketjussa käytössä olevista sovelluksista on kolmansien osapuolten toimittamia, eikä Eviralla ole vaikutusmahdollisuuksia niihin. Ne, joihin voidaan vaikuttaa, toimivat pääsääntöisesti yksillä tunnuksilla. Jo tälläkin hetkellä monessa järjestelmässä toimija voi jakaa omat tietonsa valitsemilleen henkilöille tiedoksi tai toimenpiteitä varten ns. valtuutuksen avulla. Toimialan omia järjestelmiä, kuten Naseva ja Sikava, on monia, ja niiden yhdistäminen voisi osaltaan helpottaa tuottajan elämää.

Evirassa sähköistä asiointia kehitetään toiminnan keskeisissä tietojärjestelmissä ja rekistereissä, mm. eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterissä sekä Eviran laboratorio- ja valvontajärjestelmä Elmassa. Täydentävien ehtojen valvonnassa aluehallintoviranomaiset (AVit) käyttävät Eliteä ja ELY-keskukset ”Tukisovellusta” tallennuksissaan. Tavoitteena on saada aikaan vuonna 2018 uusi täydentävien ehtojen sovellus, jota kaikki täydentävien ehtojen valvontaa tekevät voisivat käyttää.

104) Maataloustukien tarkastuksia tulee vähentää ja laatua parantaa. Viljelijän oikeusturva pitää varmistaa. uusia järjestelmiä ei pitäisi luoda vanhojen päälle.

Johtavina periaatteina elintarvikeketjun valvonnassa painotetaan riskiperusteisuutta, tehokkuutta ja yhtenäisyyttä koko maassa. Riskiperusteisuuden kuuluu olennaisesti yrityksen vastuu ja omavalvonta toiminnan vaatimusten noudattamiseksi. Näihin tavoitteisiin pyritään mm. elintarvikevalvonnan Oiva-järjestelmässä, jossa on saavutettu hyviä tuloksia mm. tarkastusten vähentämisessä sekä valvonnan yhtenäistämässä ja tehostamisessa. Riskiperusteisessa valvonnassa tarkastuksia kohdistetaan sinne, missä riskit elintarvikeketjun turvallisuudelle ovat suurimmat, ja vähennetään siellä, missä toiminta täyttää turvallisuuden ja lainsäädännön vaatimukset.

Valvonnan riskiperusteisuutta sovelletaan kaikilla niillä Eviran tehtäväalueilla, joissa se lainsäädännön mukaan on mahdollista. Valitettavasti tätä periaatetta ei vielä sovelleta EU:n maatalouspolitiikan sääntelyssä, mikä näkyy yksityiskohtaisena säädösviidakkona sekä rutiininomaisena ja moninkertaisena valvontana maataloustukien ja täydentävien ehtojen sääntelyssä ja valvonnassa. Tätä valvontaa pitäisi ehdottomasti voida yksinkertaistaa ja karsia, mitä Suomi/MMM onkin aktiivisesti ajanut EU:ssa, samoin Evira omissa tehtävissään.

Lähtökohtana valvonnassa on asiakkaan toiminnan, tarpeiden ja odotusten huomioiminen. Tavoitteena on tuottaa laadukasta palvelua sujuvasti ja tasapuolisesti. Perinteisten valvontakäyntien, tarkastusten ja lupamenettelyjen sijaan Evira on vahvistanut muita ohjauskeinoja elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi. Näitä ovat viranomaisten ja toimijoiden ohjeistus, koulutus, neuvonta ja viestintä sekä valvonnan laadun ja valvojien osaamisen ja asianmukaisen toiminnan varmistaminen auditoinneilla. Vaikutusten aikaansaamiseksi tärkeää on viranomaisten ja toimijoiden yhteistyö ja uusien asenteiden ja ajattelutapojen omaksuminen. Toimintaa ja prosesseja suunnitellaan, tehdään ja vaatimuksia läpikäydään yhdessä toimijoiden

kanssa. Tästä hyvinä esimerkkeinä ovat MMM:n järjestämät täydentävien ehtojen vaatimusten läpikäynnit ja Evirassa asiakkaiden kanssa toteutetut strategiset tulevaisuusverstaat. Uutena toimintatapana Evirassa on käyttöön otettu ns. ”valvojasta valmentajaksi” -toimintamalli, jossa valvonnan tavoitteisiin edetään yhdessä asiakkaiden kanssa, samalla heidän elinkeinotoimintansa edellytyksiä ja kilpailukykyä edistäen. Evira on ottanut käyttöön myös ns. Lean-menetelmän, jolla tehostetaan ja yksinkertaistetaan toimintaa palvelun laadun parantamiseksi ja toiminnan sujuvoittamiseksi.

105) Luomutarkastusten hinnoittelu: onko tarpeen tehdä luomutarkastukset joka vuosi?

Vastaus:

Vaatus luomutarkastusten tekemisestä vuosittain perustuu EU-lainsäädäntöön. Suomi esitti tähän kevenystä EU:n luomulainsäädännön uudistamisen yhteydessä, mutta esitys ei tullut hyväksytyksi.

Evira toteaa EU- ja kansallisen luomulainsäädännön yleisenä tavoitteena on varmistaa luonnonmukaisen tuotannon kestävä kehitys, kilpailun rehellisyys ja kuluttajien luottamus sekä suojata kuluttajien etua. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi toimintaa valvotaan luomutarkastuksilla.

Luomutarkastusten hinnoittelun osalta viitataan vastaukseen kysymyksen 76 kohdalla.

106) Maitotiloilla hygieniatarkastus yhteiskunnan puolesta täysin tarpeeton, koska meijerin puolesta tarkastus suoritetaan määrävälein ja meijeri valvoo maidon laatua tarkasti. Maidontuotantotilojen maitohuonetta koskevat vaatimukset ovat sin vanhentuneita, lypsytekniikka on kehittynyt. Päivitetään maitohuonetta koskevat vaatimukset nyky aikaan.

Vastaus:

Maito- ja ternimaitotiloihin on kohdistettava virallista valvontaa hygieniavaatimusten noudattamisen todentamiseksi. Tästä säädetään EU- ja kansallisessa lainsäädännössä. MMM on muuttamassa alkutuotantoasetusta, jossa säädetään mm. maitohuoneen vaatimuksista. Asetus tulee voimaan vuoden 2017 alusta.

Evira yhtyy siihen näkemykseen, että monet meijerit ja osuuskunnat tekevät korvaamattoman hyvää työtä maidontuottajiensa apuna maidon korkean hygieenisen laadun ylläpitämiseksi. Valvonnan piiriin kuuluu kuitenkin hyvin erilaisia toimijoita. Virallisen valvonnan ja maitotilojen hygieniavaatimusten tarkoituksena on varmistaa tuotetun maidon elintarviketurvallisuus riippumatta siitä, mitä kautta maito päättyy kuluttajalle.

107) Maataloustukien tarkastuksessa ensin huomautusmenettely ja ellei korjaannu, sitten sanktioita.

Vastaus:

Kysymys koskee pääosin Mavin tehtäväaluetta.

Eviran tehtäväalueella kysymys liittyy sen toimialaan kuuluvien täydentävien ehtojen valvontaan. Täydentävissä ehdoissa varhaisvaroitusjärjestelmää voidaan EU-lainsäädännön mukaan soveltaa vain silloin, kun on kysymys vähäisestä (0 %) laiminlyönnistä. Suomi/MMM on esittänyt vuonna 2016 Euroopan komissiolle esittämässään tukisäädösten yksinkertaistamiseksi varhaisen varoituksen soveltamisen laajentamista nykyisestään sekä mahdollisuutta virheiden korjaamiseen.

108) Kotieläinpuolen rikkeet kohdistuvat kotieläintukiin ja peltopuolen rikkeet peltokasvitukiin, pinta-alat saavat heittää 3 % ilman sanktioita.

Vastaus:

Kysymys koskee pääosin MMM/Mavin tehtäväaluetta.

Eviran tehtäväalueella ehdotus liittyy ainoastaan sen toimialaan kuuluvien täydentävien ehtojen järjestelmään. EU-lainsäädännön mukaan täydentävien ehtojen laiminlyönnin seuraamus kohdistuu tällä hetkellä lähes kaikkiin viljelijätukiin. Suomi/MMM on ehdottanut vuonna 2016 Euroopan komissiolle, että täydentävien ehtojen säädöksiä tulisi muuttaa niin, että peltoalaan kohdistuvista seuraamuksista tulisi aiheutua seuraamus vain peltoalaperusteisiin tukiin ja vastaavasti eläinpuolen vaatimuksen laiminlyönnistä vain eläinperusteisiin tukiin. Lisäksi Suomi on ehdottanut, että täydentävien ehtojen seuraamusten tulisi kohdistua vain EU:n kokonaan rahoittamiin tukiin. Suomi on ehdottanut myös täydentävien ehtojen vaatimusten vähentämistä niin, että vain kaikista selvimmät ja relevanteimmat vaatimukset säilytettäisiin täydentävissä ehdoissa.

109) Lemmikkieläinten eläinsuojelurikkomus ei saa vaikuttaa hyötyeläimistä saatuihin tulotukiin, jos ne on asianmukaisesti hoidettu.

Vastaus:

Kysymys liittyy maatalouden tukimaksujen määräytymiseen ja se kuuluu MMM/Mavin vastattavaksi.

111) Eläinlääkärilaskutus, aiemmin kunta laskutti esim. tilamaksusta 80-100 e käynti, nykyisin kunta laskuttaa AVI:a, tilakäynti nykyisin 200 €. Maksatusjärjestelmä on liian monimutkainen (AVI). Aisaa pitää tarkastella uudestaan.

Vastaus:

Laskutus perustuu valtiolle koituviin kustannuksiin, maksatusjärjestelmän osuus on tästä hyvin vähäinen. Aikaisemmin kunnaneläinlääkäri laskutti käynnistä vain itselleen, eikä kunta laskuttanut omaa osuuttaan, mistä johtuu alhaisempi hinta. Maksatusjärjestelmää tullaan yksinkertaistamaan maakuntauudistuksen yhteydessä.

113) Vähittäiskaupan toimijoilta on vaadittu asioita, jotka paikallistoimijoiden mielestä kuuluvat ketjun hoidettavaksi keskitetyksi ja joihin paikallinen toimija ei voi vaikuttaa. Esim. osassa pakkausmerkinnöistä tarkastukset tulisi kohdistaa asiasta vastaavaan tahoon.

Vastaus:

Evira on pakkausmerkintäkoulutuksissa kouluttanut elintarvikevalvontaviranomaisia asiassa siten, että keskusliikkeiden tuomat elintarvikkeet valvotaan keskitetyksi keskusliikkeiden varastoissa. Evira täsmentää tarvittaessa olemassa olevaa ohjeistustaan tältä osin. MMM valmistelee vuonna 2016 tarvittaessa lainsäädännöllisiä muutoksia 2016 keskitetyksi hoidettujen asioiden valvomisen järjestämiseksi. Asiaa on tarkoitus arvioida MMM:ssä vireillä olevan elintarvikelain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Evirassa vastuun jakautumista elintarviketiedoista on käsitelty 20.4.2016 "kysymys-vastaus" -muodossa viranomaisverkko Eviranetin keskustelupalstalla. Elintarviketietojen julkaisujärjestelmä Oivan arviointiohjeessa 13.1 "Yleiset pakkausmerkinnät" on ohjeistettu, että pakkausmerkintävalvontaa tehdään myymälöissä mm. silloin, kun ne valmistavat, pakkaavat tai myyvät itse tuomiaan (maatuonti ja sisämarkkinakauppa) valmiiksi pakattuja elintarvikkeita. Oiva-koulutuksissa on ohjeistettu, että esimerkiksi isojen keskusliikkeiden tuomien elintarvikkeiden pakkausmerkinnät valvotaan keskitetyksi maahantuojan varastoissa tai jakelukeskuksissa. Pakkaamattomista elintarvikkeista (irtomyynti ja palvelumyynti) annettavia tietoja valvotaan myymäläkohtaisesti.

117) Väliaidan juoma-automaatti (esim. sikojen tai noutojen karsinoiden välissä) lasketaan yhdeksi vai puoleksi vesipisteeksi?

Vastaus:

Kts. edellä vastaus kysymykseen 90.

118) Elintarvikkeiden maahantuonnissa ESP-raportointi on työlästä ja raportointivaatimukset ovat liialliset. Vastaavia tietoja ilmoitetaan myös Tullin järjestelmään. Toimijoita valvotaan täten sekä kunnan että valtion toimesta. Viranomaisille menevää tietoa tulisi kysyä vain kerran. Raportointia on karsittava ja yksinkertaistettava sekä valtion ja kuntien perimiä maksuja yhtenäistettävä.

Vastaus:

Ensisaapumistoimijat tekevät kuukausittain yhteenvedon Eviraan niistä eläimistä saatavista elintarvikkeista, jotka he ovat sisämarkkinakaupassa vastaanottaneet. Tämän kuukausiraportoinnin helpottamiseksi Evira selvittää mahdollisuutta hyödyntää toimijoiden Tulliin tekemiä ilmoituksia, jotka liittyvät kyseisiin elintarvikkeisiin. Jos tämä on mahdollista, toimijan tarvitsisi tehdä vain yksi ilmoitus vastaanottamistaan elintarvikkeista ja tiedon voisi hyödyntää sekä Tulli että Evira. Asiaa selvitetään kuluvan syksyn aikana.

Ensisaapumisvalvonnasta ja siihen liittyvistä menettelytavoista, kuten toimijan ilmoitusvelvollisuudesta, säädetään MMM:n asiaa koskevassa asetuksessa (118/2006). Valvonnan tarkoituksena on turvata EU:n sisämarkkinoilta Suomeen toimitettujen eläinperäisten elintarvikkeiden elintarvikehygieeninen laatu ja estää eläintautien leviäminen niiden välityksellä.

Ensisaapumisvalvonta valtiollistettiin 1.5.2008, jolloin valvonta yhdenmukaistettiin koko maassa, kuten myös ensisaapumistoimijoille valvonnasta syntyvät maksut.

119) Tuotantotiloilta ja eläinlääkäreiltä edellytetyssä eläinlääkkeistä pidettävässä kirjanpidossa on päällekkäisyyksiä ja kirjanpitoja on tehtävä moneen paikkaan.

Vastaus:

EU:n eläinlääkeasetusta uudistetaan v. 2015-2017 ja Suomi/MMM pyrkii sen valmistelussa varmistamaan, että kirjanpitoa on pidettävä vain välttämättömistä lääkitystiedoista. Lainsäädännön tarkoituksena ei ole tietojen kirjaaminen moneen paikkaan, ja kun kansallista lainsäädäntöä EU:n eläinlääkeasetuksen uudistamisen yhteydessä uudistetaan, karsitaan mahdollisia liiallisia kirjanpitovaatimuksia myös kansallisesta lainsäädännöstä. Lainsäädännön kirjaamisvaatimukset eivät lähtökohtaisesti edellytä moneen paikkaan kirjaamista, vaan osa työstä johtuu siitä, että tiedot eivät välity esimerkiksi lypsyrobotilta lääkekäytön kirjanpitoon. Olisi toivottavaa, että toimiala edellyttäisi järjestelmätoimittajiaan kehittämään järjestelmiensä käyttöominaisuuksia sekä järjestelmien välistä yhteensopivuutta päällekkäisten kirjausten vähentämiseksi. MMM:n johdolla laadittavaan "Maataloustuotannon kirjanpitovaatimukset" -oppaaseen kootaan ja selkeytetään myös lääkekirjanpitovaatimukset.

Eläinten lääkitsemistä koskevan lainsäädännön tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää eläinten lääkitsemisestä ihmisille, eläimille ja ympäristölle aiheutuvia haittoja. Tuotantoeläinten lääkityksessä on varmistettava, ettei elintarvikkeissa ole lääkkeiden jäämiä. Lääkkeistä pidettävän kirjanpidon tarkoituksena on varmistaa, että lääkkeiden varoaikoja noudatetaan ja että lääkkeet ja niiden käyttö on jäljitettävissä lääketukuliikkeestä aina tilalle saakka. Tämä on tärkeää muun muassa tuottajan oikeusturvan kannalta, jos vierasainevalvonnassa löytyy lääkejäämiä.

120) Tilalle ostetuista rehuista tulee pitää kirjaa. Rehukirjanpidossa tulee näkyä, miltä peruslohkolta itse tuotettu nurmirehu tai rehuvilja on korjattu sekä mille eläinryhmälle se on syötetty ja milloin (käyttö omalla tilalla). Paalatun säilörehun osalta pitäisi näkyä, onko rehu peräisin omalta, vuokratulta vai yhteiskäyttölohkolta.

Vastaus:

Kysymykseen liittyy väärinkäsityksiä, joita on oikaistu toimijatapaamisissa ja selkeyttämällä Eviran ohjeita. Asiasta on lisäksi laadittu tiedote Maaseudun Tulevaisuuteen "Viljelijän muistilistalle". Rehukirjanpitoon liittyvät velvoitteet on kerrattu täydentävien ehtojen valvojille Eviran koulutuksessa. Eviran internetsivuille on

lisätty malliesimerkkejä rehukirjanpidon tarkkuudesta. MMM:n johdolla laadittava yhteenveto maataloustuotannon kirjaamisvelvoitteista valmistuu syyskuussa 2016.

Evira toteaa, että rehulainsäädännön yleisenä tavoitteena on turvallisten ja hyvälaatuisten rehujen käyttö eläintuotannossa. Kirjanpitoa pidetään jäljitettävyyden vuoksi ja sen on myös osa viljelijän omaa oikeusturvaa.

142) Tiloilla kasvatetut fasaanit voidaan myydä ravintoloihin ja kauppoihin höyhenpeitteisenä. Ravintolat eivät kuitenkaan ota vastaan kynimättömiä lintuja. Kynityt linnut on eläinlääkärin tarkistettava ja tarkastusmaksu on 300 €. Tämä on tarpeetonta byrokratiaa.

Vastaus:

Valtioneuvoston asetuksen eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista (1258/2011) ja sen muutoksen (164/2016, 4 §) mukaan tilalta voi myydä paikalliseen vähittäismyyntiin ja suoraan kuluttajalle vuodessa 40 000 kiloa oman siipikarjan lihaa, jolle ei ole tehty lihantarkastusta. Tilalla kasvatetut fasaanit katsotaan siipikarjaksi, joten ne voidaan teurastaa ja kyniä tilalla sijaitsevassa elintarvikehuoneistossa ja myydä ravintolaan ilman lihantarkastusta. Jos fasaanit päästetään luontoon ja ammutaan, ne katsotaan luonnonvaraiseksi riistaksi, jolloin ne voidaan myydä ravintolaan höyhenpeitteisinä (em. asetus 3 §). Myös tällöin ne voidaan asetuksen 4 §:n 4 kohdan mukaan teurastaa elintarvikehuoneistossa ja myydä ravintolaan lihana, ilman lihantarkastusta.

148) Teurastamoiden tulee tehdä ilmoitus 7 vrk kuluessa lammas-, vuohi-, sika- ja nautarekisteriin eläimen lopettamisesta. Ilmoitusaikaa olisi parempi muuttaa 14 vrk.

Vastaus:

Vaatus tulee suoraan eläinten merkintää ja rekisteröintiä koskevasta EU-sääntelyyn perustuvasta lainsäädännöstä (laki eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010), MMMa 720/2012 sikaeläinten tunnistamisesta ja MMMa 469/2005 lammas- ja vuohieläinten merkitsemisestä ja rekisteröinnistä). Eläinten merkintää ja rekisteröintiä koskevan lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa eläinten jäljitettävyyden läpi koko tuotantoketjun. Kysymys kuuluu sisällöltään MMM:n vastattavaksi.

149) Eläinrekisterimaksu Ilmoitus nautarekisteriin maksaa 1 € per nauta; jos ei ole teurastettu kuin yksi nauta, laskentakeskuksesta tulee 1 € lasku. Lammarekisterin ilmoitus on 0,40 € per eläin. Laskentakeskuksesta tulee lasku kahdesti vuodessa, mistä on erittäin vaikea selvittää, mihin ilmoituksiin lasku liittyy. Sikarekisterin ilmoitus on 0,10 € per teurastusilmoitus. Rekisteri-ilmoitus tehdään sähköisesti rekisteriin ja silti joutuu maksamaan ”palvelusta”. kohtuullistetaan eläinrekisterimaksujen ja kehitetään laskutusta.

Vastaus:

Kysymys kuuluu pääosin MMM:n vastattavaksi. Kysymyksen johdosta Evira toteaa kuitenkin täydennyksenä seuraavaa:

Eläinrekistereiden rekisteröintimaksut kattavat eläintenpitäjille suunnatun asiakaspalvelun (Maatalouden Laskentakeskus) kustannukset. Asiakaspalvelun tehtäviin kuuluu ilmoitusten tallennuksen lisäksi myös mm. järjestelmän sisällön laadun varmistus ja sovelluksen käyttöohjeistus puhelimitse kaikille toimijoille. Nautojen rekisteröintimaksut kerää Maatalouden Laskentakeskus ja ne laskutetaan kerran kuukaudessa. Harvoin nautoja teurastavien teurastamoiden maksut laskutetaan samalla tavalla kuin suurempien toimijoiden. Laskentakeskuksen laskutusjärjestelmän muutosta yhden Eviran tietoon saatetun toimijan toiveen johdosta ei ole katsottu Evirassa tarkoituksenmukaiseksi.

Lammas-, vuohi- ja sikarekisterin rekisteröintimaksut laskuttaa Evira kaksi kertaa vuodessa. Laskun sisältö tullaan muuttamaan toimijaa paremmin informoivaksi. Laskulle tullaan lisäämään laskutettava ajanjakso ja sikojen rekisteröintimaksulaskulle tarkemmin laskun peruste.

151) Eläinten kuvaaminen hätäteurastustilanteessa. Videon avulla hätäteurastustilanteessa säästettäisiin eläinlääkärin kuluja ja aikaa. Videokuvaa voidaan tarkentaa niin, että eläimen korvamerkki näkyy kunnolla, ts. hätäteurastustilanteessa on tärkeää toimia nopeasti.

Vastaus:

EU:n asetuksessa 853/2004 säädetään, että hätäteurastettujen sorkka- ja kavioläimien lihaa voidaan käyttää ihmisravinnoksi vain, jos eläinlääkäri on tehnyt eläimelle *ante mortem* -tarkastuksen. EU:n asetus 854/2004 edellyttää toistaiseksi perinteisen, eläimen luona tehtävän *ante mortem* -tarkastuksen tekemistä. Tarkastuksella varmistetaan, että eläin kelpaa teurastettavaksi. Tarkastustoimenpiteillä suojellaan kuluttajia poistamalla elintarvikeketjusta ne eläimet, jotka eivät ole ihmisravinnoksi kelpaavia.

Evirassa on käynnissä MMM:n tilaama kokeiluhanke ”Etänä tehtävä *ante mortem* -tarkastus hätäteurastettaville nautoille, käytännön pilotti”. Hankkeen tarkoituksena on selvittää videokuvan käytettävyys *ante mortem* -tarkastuksessa (jäljempänä am-tarkastus). Kokeiluhankkeeseen otetaan mukaan sekä hätäteurastettavia että terveitä nautoja, sillä hätäteurastus on erittäin harvinaista Suomessa.

Kokeiluhankkeesta on tiedotettu Eviran uutiskirje Saparossa, Eviran kotisivuilla sekä teurastamotoimialan kanssa käydyissä kokouksissa. Hankkeesta on ollut kirjoitus Maaseudun Tulevaisuudessa. Lisäksi tuottajajärjestöihin ja myös yksittäisiin tuottajiin on oltu suoraan yhteydessä. Kokeiluhanke ei ole kuitenkaan edennyt suunnitelmien mukaan ja Evira hakee hankkeelle jatkoaikaa. Tuottajia on ollut erittäin vaikeaa saada hankkeeseen mukaan. Osa tuottajista on kokenut hankkeeseen osallistumisen liian työläänä. Osalle älypuhelimien ja videoiden jakamiseen tarvittavan pilvipalvelun käyttö on tuottanut hankaluuksia. Ongelmana ovat myös olleet tietoliikenneyhteydet maaseudulla, sillä jopa Etelä-Suomessa on alueita, joilla tietoliikenneyhteydet ovat kohtuuttoman hitaat videon lataukseen. Tuottajia yritetään kuitenkin jatkuvasti sitouttaa hankkeeseen mukaan.

Jos kokeiluhankkeeseen saadaan riittävästi tuottajia mukaan ja videovälitteinen am-tarkastus osoittautuu luotettavaksi, Suomen tavoitteena on esittää asiaa koskevaa EU-lainsäädäntöä muutettavaksi, tai hakea Suomelle kansallista poikkeusta siten, että tulevaisuudessa hätäteurastettavien nautojen am-tarkastus voitaisiin suorittaa etänä videokuvan avulla.

Tärkeintä on nyt selvittää videon luotettavuus am-tarkastuksessa. Video-am-tarkastushanketta ja mahdollisia tulevia lainsäädäntömuutoksia video-am-tarkastukseen liittyen voi edistää parhaiten kannustamalla tuottajia osallistumaan hankkeeseen.

152) Sialla hyväksytään post mortem -tarkastus. Naudan päälle pitää saada visuaalinen lihantarkastus. Tällä hetkellä tehdään kaksi viiltoa ja poskilihojen markkinointi on olematonta. Muutetaan naudan lihantarkastusta siten, että poskilihojen käytölle saadaan lisää markkina-arvoa.

Vastaus:

Yli kuuden viikon ikäisten nautaeläinten *post mortem* -tarkastuksessa ulompiin puremalihaksiin on tehtävä EU-lainsäädännön mukaan kaksi viiltoa. Nautojen *post mortem* -tarkastuksesta on säädetty EU:n asetuksessa 854/2004. Suomella/Eviralla ei ole mahdollisuutta poiketa tästä. Nautojen visuaalisen *post mortem* -tarkastuksen käyttöönotto vaatisi muutoksen EU-lainsäädännössä.

EU-lainsäädännön tavoitteena on kuluttajansuojan korkean tason varmistaminen elintarvikkeiden turvallisuudessa. *Post mortem* -tarkastuksessa etsitään naudan puremalihaksiin tehtävien viiltojen avulla merkkejä

erityisesti *Taenia*-sukuisten heisimatojen aiheuttamista lihaksensisäisistä loisrakkuloista. Loizrakkuloita sisältävän lihan käyttäminen ihmisravintona voi aiheuttaa ihmisille sairauden. Lainsäädännön vaatimuksia noudattamalla voidaan varmistaa, että liha on ihmisravinnoksi soveltuva.

153) Scrapie-valvontaan lammastiloilla helpotuksia. Suomi hyväksyttiin vähäriskiseen statukseen. Teurastamoilla vähäriskisyys ei näy millään lailla. Muutetaan scrapie-valvontasäännöksiä siten, että lammastilat saavat esitetyn helpotuksen.

Vastaus:

EU:n komission asetusmuutos 2016/1396, jolla Suomelle ja Ruotsille myönnetään mitättömän alhaisen scrapie-riskin status, on julkaistu 19.8.2016 ja tulee voimaan 8.9.2016. Vapaaehtoisesta scrapie-terveysvalvonnasta eläinten pitopaikoissa voidaan luopua, ja tähän tähtäävä valtioneuvoston asetuksen muutos on MMM:n mukaan jo vireillä. Asiaan liittyvä MMM:n asetus lampaiden ja vuohien TSE-tautien vastustuksesta on julkaistu 6.9.2016 ja se tuli voimaan 15.9.2016. Asiasta tiedotetaan tarkemmin sekä yleisesti että tuottajajärjestöille ja muille sidosryhmille aivan lähiaikoina.

154) Luomuliha -hankintasopimusten valvonta on maksullista. Tuottajille kertyy kolminkertainen kustannus. Luomutarkastusten tarpeellisuus on arvioitava.

Vastaus:

Evira ei valvo luomuliha -hankintasopimuksia, vaan luomulihan markkinointia. Valvonnalla varmistetaan, että koko markkinointia edeltävässä tuotantoketjussa on noudatettu luonnonmukaisen tuotannon tuotantoehdot. Kyseinen valvonta ja siitä aiheutuvat kustannukset on valtion maksuperustelain (150/1992) ja sen perusteella annetun Eviran maksullisia suoritteita koskevan maksuasetuksen (1161/2014) mukaan perittävä.

Kysymyksellä saatetaan viitata siihen, että Evira jätti joinakin vuosina perimättä maksuja silloin, kun maatila teurastutti alihankintasopimuksen perusteella tilan eläimiä ja myi lihan tilamyyntinä (MMM1161/2014, 2 §:n 4 momentti). Asiaa koskevan selvityksensä perusteella Evira muutti tulkintaansa, koska se johti pienten teurastamoiden eriarvoiseen kohteluun. Maksua ei peritä tilateurastamolta, jossa teurastetaan ainoastaan tilan omia luomueläimiä.

EU- ja kansallisen luomulainsäädännön yleisenä tavoitteena on varmistaa luonnonmukaisen tuotannon kestävä kehitys, kilpailun rehellisyys ja kuluttajien luottamus sekä suojata kuluttajien etua. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi toimintaa valvotaan luomutarkastuksilla.

156) Tilateurastajiin on kohdennettu tuntuvasti tiukentunutta valvontaa ja byrokratiaa. Valvontaa tulee kehittää entistä enemmän valmentavaan suuntaan.

Vastaus:

Pienteurastamoiden lihantarkastus ja laitosvalvonta on siirtynyt kunnilta Eviralle vuonna 2011. Tässä yhteydessä valvonnassa ei tapahtunut lainsäädännöllisiä tiukennuksia. Evirassa on tehty paljon työtä valvonnan yhtenäistämiseksi pienteurastamoissa. Pienteurastamoita valvotaan yrityksen toiminnan laatu ja valvontatulosten tiedot huomioivalla tiheydellä ja laajuudella. Valvonnassa noudatetaan yhteisiä lainsäädännön valvontavaatimuksia ja ohjeita valvontatiheydestä.

Valvonta kohdistetaan elintarviketurvallisuuden kannalta tärkeisiin ja oleellisiin tuotannon kohtiin ja valvonnassa korostetaan elintarvikealan toimijan omaa vastuuta. Hyvä keskusteluyhteys valvojan ja toimijan välillä valvonnan vaatimuksista ja soveltamisesta paikalliseen tilanteeseen on erittäin tärkeää. Pienteurastamoiden valvonnasta laskutetaan toimijoita yhtenäisen hinnaston mukaisesti. Valtio tukee pienteurastamovalvonnan kustannuksia. Toimijan ja valvonnan toimivaa vastuunjakoa korostetaan hyvän valvontatuloksen aikaansaamiseksi ja valvontakustannusten hallitsemiseksi.

Evira toteaa yleisesti, että lihantarkastusta ja siihen liittyvää toimijoiden valvontaa koskevan EU-lainsäädännön tavoitteena on kuluttajansuojan korkean tason varmistaminen elintarvikkeiden turvallisuudessa sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin suojeleminen.

198) Elintarvikevalvonnan Oiva-merkinnät muutetaan perustumaan kokonaisarvioon, ei huonoimpaan arvosanaan. Nykykäytäntö on kohtuuton yrittäjille eikä palvele kuluttajaa.

Vastaus:

Tarkastuksen tulos kertoo elintarviketurvallisuuden tasosta. Oiva-hymynaama huononee silloin, jos lainsäädännön vaatimukset eivät toteudu. Oiva-arvosanoista on käyty paljon keskustelua ja erilaiset näkökannat on tarkoin punnittu. Oiva-raportti kertoo elintarvikesäännösten noudattamisesta. Lainsäädännössä säädetty asiat eivät ole keskenään yhteismitallisia. Kun jokin asia vaarantaa elintarviketurvallisuuden, muut säädos-tenmukaiset asiat eivät poista vaaraa. Lainsäädäntöä ei voi noudattaa keskimääräisesti, eikä numeerinen tulos kertoisi lainsäädännön noudattamisesta tai elintarviketurvallisuudesta kuluttajalle. Oiva-raporttia on muutettu vuoden 2016 alusta ja se näyttää nykyisin sen, kuinka monta kutakin hymynaamaa tarkastuksella on saatu, joten raportista näkee, jos kysymyksessä on vain pieni olosuhteiden heilahtelu. Lainsäädännön vaatimukset eivät Oivan myötä ole muuttuneet. Tarkastajat valtakunnallisesti koko maassa tekevät tarkastuksia samojen Oiva-arviointiohjeiden perusteella. Myös toimijat voivat halutessaan tutustua näihin ohjeisiin ja varmistua toimintansa lainmukaisuudesta jo ennen tarkastusta.

Valvontatietojen julkistamisen yleisenä tavoitteena on antaa kuluttajille tietoa valintojensa tueksi sekä lisätä elintarvikealan toimijoiden ja elintarvikevalvontaviranomaisten toiminnan avoimuutta. Valvontatietojen julkistaminen yhtenäistää ja tehostaa valtakunnallisesti elintarvikelainsäädännön riskiperusteista soveltamista ja noudattamista. Valvontakäytäntöjen muutoksella pyritään yhdenmukaistamaan tarkastuksia ja edistämään siten yhtenäisen valvontakulttuurin muodostumista. Valvontatietojen julkistamisella pyritään kannustamaan toimijoita elinkeinotoimintansa jatkuvaan parantamiseen.

200) Kaupat saavat luovuttaa myyntiajan päähän tulleita tuotteita pakastettuina hyväntekeväisyyteen. Ehdotamme, että kaupan lisäksi pakastamisen voisi suorittaa myös ruuan jaettavaksi saanut taho.

Vastaus:

Ruoka-apuun aiottuja elintarvikkeita voidaan pakastaa tai jäädyttää myös vastaanottavissa elintarvikehuoneistoissa. Oleellista on, että pakastaminen tai jäädyttäminen tapahtuu ennen päiväysmerkinnän umpeutumista. Asia on ohjeistettu Eviran ruoka-apuohjeessa (16035/1, sivu 7) sekä Eviran ohjeessa elintarvikkeiden pakastamisesta ja jäädyttämisestä elintarvikehuoneistoissa (16049/1, jäädyttämisestä sivulta 12 alkaen). Linkit ohjeisiin:

https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/elintarvikehuoneis-tot/ruoka-apuohje_16035_2013.pdf

https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/elintarvikehuoneis-tot/eviran_ohje_16049.pdf